

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVII.

Nr. 262.

Brașov, Mercuri, 30 Noemvre (12 Decemvre)

1894.

Lămuriri.

II.

Brașov, 29 Noemvre v.

Se reluase așa-déră, patru luni după procesul Memorandumului, firul întrerupt al frătescei înțelegeri între toți factorii partidului și se conchiama o „conferență confidențială” pe ziua de 29 Septemvre a. c. la Arad, pentru a se sfătuia asupra situației în genere și în deosebi asupra celei create partidului nostru prin ordinul ministerial de la 16 Iunie a. c.

Au luat mulți parte la această consultare, care a decurs în cea mai bună înțelegere, cum, după mărturisirea generală, nu se mai întemplase de mult. Resultatul ei a fost constatarea unanimă, că situația fiind foarte critică, ea trebuie să fie bine studiată.

În scopul acesta s'a ales o comisină de 14 membri cu rugărea ca aceștia „aprețiându” situația noastră în general, și în special cea creată partidului nostru național prin ordinul ministerial din 16 Iunie a. c. Nr. 321, să se înțeleagă asupra modalității pentru continuarea luptei noastre constituționale în interesul cauzei naționale.”

S'a stabilit cu cea mai mare minuțiozitate, că acesta comisiune n'are decât un caracter consultativ, și totodată s'a exprimat dorința, ca ea să raporteze despre resultatul consultărilor sale aceleiași conferințe în timpul celui mai scurt.

Toți cei aleși, între cari erau reprezentate, ca se știe așa, toate nuanțele din sinul partidului, au primit cu bunăvoință sarcina aceasta și au luat parte cei mai mulți dintre ei la ședința comisiunii conchiama pe ziua de 14 Octomvre a. c.

Consultările au durat o zi și jumătate în care timp scurt, firesc ca nu s'au putut termina. Se pre-

veduse înainte, că acesta comisiune avându asupra o sarcină așa de grea și plină de răspundere, mai ales pentru că era chiama să nu a decide ea însăși, ci a da un sfat, nu putea să-și termine misiunea într-o zi două, ci că trebuia să se ntrunească cel puțin de două ori și să se sfătuiască timp mai îndelungat ca să ajungă la rezultatul dorit.

A rămas d'éră ca comisiunea să se întrunească din nou, pentru a-și termina lucrarea și a pute aduce resultatul înaintea conferinței intime, dela care primise însărcinarea.

D'éră a trecut luna lui Octomvre și și prima jumătate a lunii Noemvre, fără ca comisiunea să mai fi conchiama.

În acest interval, cade activitatea acelor, despre cari scrie „Tribuna”, că au fost „deslușitori în aceste vremi a multor fire politice”.

În 8 Noemvre se decide în Sibiu conchiama alegătorilor noștri pe ziua de 28 Noemvre și se stabilesc toate definitiv — ér căteva zile după aceea se conchiama nu comisiunea, ci érăși „conferența confidențială” pe ziua de 19 Noemvre la Arad, spre a se sfătui în mod privat asupra celor de făcut în viitor în interesul cauzei naționale.”

Dintre 45 invitați se adună la Arad vre o 15 și aceștia sunt invitați a subscrie simplamente cele ce fuseră hotărâte în Sibiu în privința conchiama adunării de alegători.

Pe cât suntem informați, minoritatea dintre cei de față a stăruit pe lângă hotărârile anterioare, cerându să se conchiame conferența bărbaților de încredere ai partidului, pentru-că numai aceștia pot fi chiamați și îndreptățiți a lua deciziuni în numele întregului partid, d'ér stăruințele lor au rămas zadarnice.

În 22 Noemvre „Tribuna” și

„Dreptatea” aduc scirea, că mai mulți fruntași voru convoca o adunare a tuturor alegătorilor la Sibiu în 28 Noemvre și că „în curând” va fi publicată și convocarea.

În 25 Noemvre în fine se publică prin foile noastre convocarea pentru ziua de 28 Noemvre.

Astfel s'au curmat deodată consultările frătesci, inițiate la 29 Septemvre din partea acelor, cari, cum se dice, au luat moștenirea comitetului întemnițat; s'au curmat printr'o diversiune contrară spiritului și părerilor ce s'au manifestat în decursul acelor consultări, contrară chiar și hotărârii luate în Iulie a. c. de către membrii comitetului înșiși.

Cea mai nouă lămurire.

Am constat cu adencă durerere, că în lipsa argumentelor, a ideilor clare și a principiilor, „Tribuna” din Sibiu își ia refugiul la tactica ei vechiă, condamabilă și mârșavă tot-odată, de a-și justifica procedura față cu publicul mare prin suspiciunea, îngrirea și cleveirea contrărilor săi, cari au într-un punctu său altul vederi deosebite despre ceea ce se petrece în sinul partidului nostru național.

De mai multe săptămâni încoco colonele „Tribunei” băjbăe de cele mai infecte personalități, de cele mai miserabile bănuiri despre pretinse lucruri, ce s'ar fi petrecut după culise. D'ér până în ziua de astăzi nu scie nimeni nimic din cele espuse de numita foiă, că ce s'a petrecut și de ce se tracteză în adevăr.

Din această apă turbure a suspiciunilor vage și a bănelilor nejustificate iese, ca un fir roșu, numai tendința vedită și declarată, de a discredita și defăima în tot chipul „organele românesce din Brașov și Timișora”.

Astăzi avem înaintea noastră o tristă constatare, până unde poate să ducă patima și îngâmfarea orbă pe nisce omeni mici de suflet, cari n'au curagiul și capacitatea de a sta față c'o opinie contrară, leală și frătescă și de a-o discuta cu seriozitate și obiectivitatea cuvenită.

Până acolo au mers „bunii noștri amici” dela redacția „Tribunei”, încât nu s'au sfiiț de-a hărțui în cercul murdărilor lor ulerțiri contra confrăților din Brașov și Timișora, chiar și pe întemnițații noștri, trăgându-i astfel din înălțimea sacralului lor martiriu pentru cauza comună a tuturor, în noroiul clevetirilor personale, cărora pe propria lor socotelă le-a dat frâu liber în colonele numitei foi, pentru ca să arunce sēmēnta certelor și a desbinării între noi.

Numai alaltăieri cetirăm în „Tribuna” dela 27 Noemvre (9 Decemvre) despre o convorbire, ce a avut o un amic al „bunilor noștri amici” cu d-lu Dr. Vasile Lucaciu în închisoarea dela Seghedin. La încheierea raportului dice „Tribuna” negru pe alb, că „venind vorba despre atitudinea în față adunării a organelor românesce din Brașov și Timișora”, d-lu Dr. Lucaciu ar fi d'is că „înșieră și condamnă nevrednica și neromânesca procedură” a acestor foi, cari „au devenit pamflete”.

Cetind aceste, ne-a cuprins o mare mirare și nedumerire, că ore cu puțință ar fi, ca acelu Vasile Lucaciu — pe care atunci, când ca profesor în Sătmăr era încă un om cu totul necunoscut, „Gazeta Transilvaniei” l'a scos la ivelă și i-a dat aventul național, care în cursul anilor a făcut, ca numele lui să fi atât de mult iubit la Român — se aibă o astfel de părere despre noi? Ni-am d'is, odată și de ce ori, că ore cu puțință ar fi, ca distinsul martir al cauzei noastre, să vorbească astfel, nu des-

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Importanța morală a poesiei și misiunea ei în zilele noastre.

De M. Strajanu.

(Urmare.)

Trăsese conform naturei, era principiul moralei stoice încă din anticitate, bine înțeles, conform naturei din afară și mai ales naturei morale a omului, pentru că legile morale sunt complementul și desăvârșirea legilor naturei, precum arta este complementul și desăvârșirea naturei în formele lucrurilor. Înse cât de puțin trăsese conform acestui principiu! Cei mai mulți desprețuesc și legile naturei și frumsețea ei, și cu cât se cred mai civilizați, cu atât duc un trai mai nenatural. Firește, natura își răsună cumplit pentru această uitare și urmările sunt tot felul de suferințe fizice și morale, cari amărăsc și scurtază viața.

Goethe ne dă o interesantă dovadă

despre acesta în exemplul unui tineru erudit, contemporan al său. Acest tineru terminase studiile universitare și și adunase multe cunoștințe. Înse posomorit și ambițios, cum era, disprețuitor de plăcerile și distracțiunile, ce ne pte da natura și societatea, retras în sine însuși fără să aibă un talent productiv, știința sa nu putea da mulțumirea dorită, ocupațiile ce i se oferiau, le refușă ca necorespunzătoare aspirațiilor sale, și astfel se credea unul din cei mai nefericiți omeni. Goethe tocmai atunci publicase „Suferințele junelui Werther”, prin care își câștigase simpatia multor oameni tineri. În acest roman Goethe zugrăvia sentimentalitatea bolnăvicioasă a unui tineru, pe care nimic în lume nu-l putea mulțumi și care puse capăt chinurilor sale prin sinucidere. Acest stare morală era pe atunci dominantă între tineri.

Însuși Goethe suferise de ea, și s'a vindecat numai prin scrierea romanului său „Werther”, destinat a fi un remediu și pentru alții. D'ér tinerul, despre care e vorba aici, voia să primescă sfat în

desperarea sa dela însuși autorul lui Werther și-i scrisse o lungă epistolă. Goethe fiind foarte ocupat la curtea din Weimar, unde locuia atunci, nu-i răspunde; d'ér interesându-se de caracterul ciudat al tinerului, îl vizită în o călătorie, ce făcuse priu Hartz, însă incognito.

Cu acea ocaziune el îi recomandă comerțul intim al naturei, cu nemărginita felurime a felurilor ei. Singurul remediu, dicea Goethe, care pte libera și mântui pe om de o așa stare durerosă și tristă a sufletului, în care existența devine o chinuire de sine însuși, este contemplarea naturei și participarea cu totă inima la viața din afară. Chiar și o cunoștință de rând a naturei, fie ca grădinar, ca agricultor, sau vânător, face pe om să-și uite suferințele morale. Indreptarea spiritului asupra lucrurilor reale, și a adevăratei vieți ne luminează, ne liniștesc și ne face mai înțelepti.

Același sfat îl dete Goethe omenirii întregi în poema sa Faust. În forma sa alegorică, Faust este tipul omului de știință și liberului cugetător din timpul

lui Goethe. El studiase filosofia, dreptul, medicina, însuși teologia; pătrunsese adenc în tainele naturei și vieții și scia tot ce se putea sci în marile probleme ale cugetării omenesci. D'ér, împreună cu ignoranța și credințele naive ale copilăriei, pierduse și veselia și plăcerea de a trăi, înscută ori cărei ființe. Seta de a sci crescea împreună cu știința și în aceeași măsură creștea în inima lui Faust golul și desgustul de viață; pentru-că viața, comparată cu aspirațiile și nemăsurata lui ambițiune, i se părea deșartă și fără valoare. El voia să știe totul și, neputendu cunoște ultimele cauze ale lucrurilor, afla că nu scie nimic; aspira la un ideal divin și se simțea un vierme tîrîtor; doria să îmbrățiseze întregul universal și se vedea un atom de pulbere fără putere.

Fiind-că știința, în loc de a-i înmulți farmecul vieții, îl răpise, în loc de a-l conduce la binele suprem pe care-l căuta, îi descoperise miseriile și suferințele efemere existenței a omului, Faust hotărise a căuta remediu răului în fundul paharului cu vin, a se sinucide.

„Gazeta” iese în ziua-care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase ani 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile postale din țara și din afară și la d.d. colectori.

Abonamentul pentru Brașov
a administrației, piața mare, Târgul Inului Nr. 33 etajul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. Atâtă abonamentele cât și inserțiunile surse a se plăti înainte.

pre „Gazetă“, dăr despre ori-ce foiă, care stă în serviciul cauzei sfinte a românilor: ne-am gândit și ne-am răgândit, că ore posibil să fiă, ca un om cult, ca Vasile Lucaciu să fi întrebuințat chiar murdarul cuvânt „pamflet“ față c'unui organ național — și rezultatul a fost, că ne-am decis a face părintelui Vasile Lucaciu, pe cale telegrafică, frățesca întrebare, dacă este ori nu adevărat, ceea ce se susține în „Tribuna“, că ar fi dăr despre „foia română din Brașov?“

Și ni-a sosit răspunsul, așteptat cu nerăbdare, aseră la 6 ore. Părintele Vasile ne comunică clar și hotărât, că în interviul său, ce l'a avut cu amicului celor dela redacția „Tribunei“ — „n'a reflectat la „Gazetă“.

Părintele Vasile încheie telegrama sa cu cuvintele mult semnificative — căci vin din fundul temniței, unde el suferă pentru cauza comună a tuturor — cu cuvintele: „deplângem nemângăiați!“

Deplângem și noi nemângăiați, că în aceste vremuri de grea cercare și suferință pentru toți, se viră cu atâta nerușinare între luptătorii pentru drepturile și existența nemului, spiritul pamfletar, eșit din infernul diavolilor împelătați, cari totdeauna în momente mari și critice ale vieții noastre naționale au aruncat flacăra desbinării între noi.

Să fiă însă odihnit părintele Lucaciu, căci pe cât de sfânt este martiriul său pentru cauza noastră a tuturor, pe atât de sfânt este, că ea va trebui să iasă curată și victorioasă din toate încercările infernului!

Declarația lui Wekerle.

Despre decursul ședinței de ieri a dietei am mai primit o telegramă, care însă ni-a sosit așa de târziu, încât n'am mai putut o da în numărul de ieri. Eă cuprinsul acestei telegramă:

După declarația, ce a făcut-o ministrul președinte Wekerle, că s'au sancționat cele trei proiecte de lege bisericescă politice, toți deputații partidei guvernamentale se ridicară de pe bănci c'unui întreit „éljen“. De pe galerii de asemenea s'au aplaudat șgomotos. D-l Wekerle, în continuarea discursului său, a protestat contra invinuirii, ce s'a făcutu contelui Kálnoky, că prin amestecul său în afacerile interioare ale Ungariei, ar fi cauzat o trăgănare a sancțiunii. Acestă invinuire, dișe, va trebui acuma să amuțescă. Wekerle declară, că Kálnoky nici-odată n'a încercat un amestec. A presupune inaugurarea unei noi direcțiuni politice este fals. În cameră nu se află nici un factor serios, care ar sprijini așa ceva. Mi-

nistrul vede o garanție pentru direcțiunea de aci nu numai în cameră, ci și în totă opiniunea publică nefalsificată, care stăruiesc statornic pentru ideile liberale. Wekerle asigura, că guvernul întotdeauna, ori că va sta aci ori nu, va fi un sprinjin altă acestei direcțiuni. El (ministrul) se va nisui în totdeauna, dacă va părăsi acest loc, ca căderea lui să fiă parlamentară. Ce privește punerea cestiunii de încredere, acesta se se lase guvernului, care va sci se alge însuși pentru ea timpul potrivit. Majoritatea parlamentului îl întempează cu încredere. Deci aci în Camera nu este de lipsă punerea cestiunii de încredere.

Acestă declarația este importantă pentru mărturisirea, ce o face Wekerle, că guvernul, cu totă sancționarea căsătoriei civile etc., prevede posibilitatea, că va fi silitu a pune cestiunea de încredere, și adecă nu față cu Camera, unde are aci majoritatea, ci față cu Coróna. De aci rezultă, că sunt adevărate constatările, ce le face aprópe întréga pressă austro-ungară, că pozițiunea de încredere a cabinetului actual este sdruncinată față cu Coróna și că prin urmare în ast-fel de împrejurări retragerea lui este numai o cestiune de timp.

Speranțele noastre.

Sub titlul acesta publică „Unirea“ din Blașiu, în fruntea numărului său dela 8 Decemvre, un articol, în care ocupându-se de numirea I. P. S. Sale Dr. Victor Mihalyi de arhiepiscop și Metropolit al Blașului, dișe între altele:

Nu suntem atăt de naivi, încât să credem, că toate speranțele, ce le legăm de Preasfințitul nostru Metropolit, se vor și implini.

Multe dintre speranțele noastre sunt de așa natură, încât dușmanii nemului românesc vor cerca cu tote mijlocele puterice, de cari dispun, ca acele speranțe să nu se realizeze nici-odată. Dar suntem mândri și ne simțim și noi încurajați în luptă, când cugetăm și credem ferm, că actualul Mitropolit va fi un campion plin de zel sfânt și abnegațiune creștină pentru drepturile sfintei biserici și un promovator neobosit al intereselor noastre culturale și naționale.

De când biserica catolică din Ungaria a încetat a mai fi biserică de stat și a fost pusă din partea celor dela putere în șirul așa numitelor confesiuni, pozițiunea ei a devenit foarte grea în această patriă.

De-o parte ea a pierdut aprópe toate avantajele și favorurile, de cari se bucura, ca biserică de stat, însă de altă parte nu a obținut garanțele de esistență și liberă dezvoltare, de cari se bucură confesiunile din țeră.

Ca să scape din această poziție, toți catolicii cu durere de sörtea bisericii lor au luptat și luptă pentru autonomia bisericii, ca pentru o garanță puternică, care să-i asigure deplina scutire de ingerințele păgubitoare ale unui guvern fără de Dumnezeu și deplina independență și libertate în ceea ce se ține de cercul ei de activitate.

Durere însă, că bărbații bisericii catolice de rit latin, luptându pentru înființarea unui organism puternic autonom, au lucrat și lucră în continu, ca în acest organism să între și se se contopescă și bisericile catolice de rit grecoc din patria noastră.

Tendința acesta este periculoasă pentru biserica noastră, pentru că fiind catolicii de rit latin în majoritate covârșitoare față cu cei de rit grecoc, cești din urmă nici-odată nu-și vor pute valida voința și aspirațiunile lor în cadrul organismului autonom contemplat. Apoi fiind-că cei mai mulți dintre catolicii de rit latin sunt Maghiari, și Maghiarii în tote acțiunile lor publice și culturale sunt conduși de interesele lor de rasă și de șovinism, ei vor cerca și în organismul autonom al bisericii catolice să reprezenteze și valideze numai interesele culturale și de rasă ale poporului maghiar.

Éta pentru ce sperăm noi împreună cu sinodul electoral din 16 Aprile 1893, că iubitul nostru Metropolit nu va perde nici-odată din vedere, că biserica românească, pe cum este independentă de ori ce ierarhie din patriă, așa trebuie să fiă independentă și de organismul autonom al ori cărei biserici din patriă. Noi sperăm, că bărbăția și energia probată a vrednicului nostru Metropolit va lepta totdeauna, ca provincia metropolitană greco-catolică de Alba-Iulia, care nu este supusă jurisdicțiunii nici unei biserici catolice latine din patriă, să-și capete un organism autonom separat, în care să ne putem valida numai interesele noastre religioase, bisericescă, culturale și romanesce, liberi de ori ce ingerință necompetentă. În această luptă Metropolitul nostru ne vor afla pe toți uniți într'un cuget și într'o simțire, gata a-lu sprigină în toți pașii, ce-i va face spre această țintă nobilă.

Toți suntem convinși, că praxa, ce a fost până acum în vigore cu privire la alegerea de Metropolit, nu ne dă garanță suficientă de a ne pute alege totdeauna și între tote împrejurările un bărbat dorit de clerul și credincioșii noștri. Dacă însă acesta a succes la alegerea din 16 Aprile 1893, avem să o mulțumim numai înțelepciunii, ce a dovedit-o partea cea mai mare și mai alasă a clerului nostru, ér nu modalității, după care a trebuit să se candideze cele trei persoane pentru scaunul metropolitan, căci după această modalitate póte foarte ușor să între în candidatură și vre-o persoană, care nu este vred-

tropolitan.

Este deci neapărat de lipsă, ca pe viitor să nu mai fim espui temerilor și îngrijirilor, prin cari am trecut la ultima alegere și să nu ne mai supuim pericolului, din care numai după mari șfortări am putut ieși cu ocaziunea aceea. Acestă se va pute obține, numai dacă actualul Metropolit va lua în mâinile sale energice regularea dreptului de alegere pentru scaunul metropolitan. Este acesta o cestiune grea de resoltat, mai virtosă, decât considerăm de-o parte tenacitatea, cu care guvernele liberale de astăzi țint la dreptul nelimitat de denumire al Monarhului, ca la un mijloc pentru încătușarea sfintei biserici, ér de altă parte decât avem în vedre veltitățile unor cărțurari de ai noștri, cari necunoscându aședămintele bisericii orientale și închipindu-și, că biserica trebuie organizată după principiile liberalismului modern, voescă, ca alegerea să se facă după principii cu totul contrare sfintelor canóne ale bisericii orientale. A împaca tote aceste tendințe contrare, séu mai bine dișcând a elimina dintr'insele ceea ce este diametral opus sfintelor canóne, și a adopta numai ceea ce este reclamat de adevăratele esigențe ale împrejurărilor actuale și se póte aduce în consonanță cu constituțiunea sfintei biserici, în acesta zace greutatea problemei, a cărei deslegare o sperăm totuși dela știința, prudența și energia Metropolitanului nostru, pe cum a sperat-o și sinodul electoral din anul trecut.

Festivități în Lugos.

Din Lugos se scrie, că în 7 Decemvre n. a sosit acolo o deputațiune a proșimei din Marémurșu în persoanele dnilor Ioan Fane preotul Saraseului și Gregoriu Belea, profesor la institutul de învățământ din Sigetul Marmatiei. Preotul din Saraseu a adresat I. P. S. Sale noului Metropolit următoarele cuvinte:

„O dorință sfântă voim a implini astăzi noi Marmateii, când ne apropiem de inima Esceleței Vóstre, în care inimă — acelu ce a făcutu cerul și pământul — încă în frageda vërșta a turnat focul séu cel sfânt, ca mai târziu să puteți încălzi inimile tuturor.“

„Am venit să ne exprimăm și noi marea bucurie, ce ni-a împărtășit glorioul nostru împărat și rege apostolic, prin grațiosa și vrednica denumire a Esceleței vóstre la scaunul Metropolitan din Blașiu. Să trăiți mulți ani spre îndestularea și fericirea Românilor și spre binele patriei.“

La această călduroasă felicitare Metropolitanul a răspuns:

„Sunt convins despre sinceritatea felicitărilor frăților Vóstre și din acelu punct de vedere, că n'ați cruțat ostentia de a veni din așa loc depărtat. Rugați-vé lui Dumnezeu, ca să pot implini cu totă scumpătatea inimei mele dorințele vóstre ale tuturor, căci cu cât e arborele mri înalt, cu atăt îl ajungă mai multe tempestăți.“

SCRIRILE DILEI.

— 29 Novemre.

Procesul domnișorelor române în Sibiu. Precum șcim, procesul intentat domnișorelor române din Sibiu, cari au întâmpinat la gară pe membri Comitetului când s'au reintors dela Procesul Memorandului, se va pertracta mâne, Mercuri, în 12 Decemvre st. n. Domnișorele sunt acuzate pentru-că au purtat cocarde cu tricolorul nostru. Va să dișă sunt acuzate, că ar fi încalcat ordinul ministerial, care opresc purtarea de „insemne ștreine“. Ca apărător au chiamat domnișorele pe amicului nostru Dr. Amos Fráncu.

— 0 —

Congresul rutén. Rutenii radicali din Galiția au convocat pe ziua de 16 l. c. un congres rutén la Lemberg. La or-

Era în noștea Paștilor. Faust șede în cabinetul său de studiu, înaintea unei grămești de cărți pline de praf și de acum nesuferite, încunjurat de cranii și schelete omenești, de cutii, de flacone, de instrumente, cari acum 'i se păreau nise jucării ale învățătorilor. O suferință neexplicată îi apăsa inima. Și credea fericit pe șermanul său servitor, Wagner, care trăia mulțumit în umila sa condițiune. Aușend șgomot în cabinetul lui Faust și creșcând, că el declamă séu cetesce, Wagner intră, dorind să afle și el ceva din comorile stăpânului său.

— Mulțumesc-te cu ceea ce sci, — îi răspunde Faust. — Unu bun cap îi sunt de ajuns puține cunoșcințe. Bunul simț preșcesc mai mult, decât știința șmintiților. Pergamentele nu pot da liniștea unui suflet turburat. Pacea și fericirea nu pot isvori, decât din propria ta inimă.

Cuvintele lui Faust erau înțelepte, dăr inima lui era sécă; și rămânend șingur, el se pregătea să ducă la gură flaconul cu venin și să afle în somnul

morții repausul, pe care nu-l putea afla în viață. Atunci de-odată ajunge la urechile lui valurile unei armonii cerescă. Era imnul învierii, care amestecat cu un sunet puternic de orgă părea cântat de un cor de ingeri. Suavitatea acestei cântări și glasul melodos al clopotelor, aușite în liniștea profundă a noștii, făcură o puternică impresiune asupra lui Faust și-lu rechemară la viață. Filosof pesimist, îi lipsea credința, dăr aușul acestei bune vestiri de șperanță și bucurie pentru credincioși, deșteptă în sufletul lui simțitor duloile șmintiri ale copilăriei sale, când în fiă-care dimineta simțea coborindu-se asupra-i iubirea cerescă. Sunetul clopotelor îi aducea atunci prezentimentul unei tainice fericiri și, împins de-o dorință neînțeleasă, alergă prin livești și păduri și lumea se deschidea cu un farmec nespuse înaintea lui. Imnul învierii îi reamintea acum fericita șerbătoare a primă-verei și tinerețile cu jocurile lor vóioșe; și astfel acestă cântec era Faust și acum asemenea unui glas de pace și de mângăere. El

întrevédă idealul căutat al vieții și față i-se umplu de lacrimi.

Acest pasagiu din poema lui Goethe cuprinde o importantă observațiune psihologică asupra raportului întin, ce trebuie să existe între știință și poesiă, între cultura minții prin studiu și meditațiune și cultura inimei prin comerciul cu natura și societatea și prin literatură și artă.

Cei mai mulți ómeni, preocupați de afacerile și grijile lor, ca și omul de știință absorbit de cercetările sale, simț prea puțin poesiă și a naturii, care a împăcat pe Faust cu lumea și cu sine însuși; și nici-odată n'o pot vedea și gusta așa de bine, ca atunci, când o privește prin fantasia poetului și artistului în operele lor. De aci vine însemnătatea, ce o au poesiă și celelalte arte la tote popórele civilizate, și grija pentru aședămintele publice, cari înlesnesc cultivarea lor, cum sunt școlile de arte frumoșe, conservatoarele de musică, statuele, galeriile de tablouri, arhitectura frumoșă, teatrele, concertele și șerbătorile de tot felul.

(Va urma)

ramului: 1) Situația actuală a populației: 2) Alegerile viitoare și sufragiul universal cu alegeri directe și secrete; 3) Starea actuală a economilor și măsurile necesare pentru îmbunătățirea lor; 4) propunerile diferite. Pe lângă acestea se dă: „Veniți frați câți mai mulți la adunarea noastră; dați în public plângerile și postulatele voastre; uniți-vă și organizați-vă“.

—o—
Coroane eterne. Din incidentul morții lui Dumitru G. Eremia contabil, Domnului Neculae G. Eremia comerciant, fratele dormitului, a trimis subsemnatului comitetului parohial în locul unei coroane de coroană pe sicriu, 5 fl. drept coroană de coroană la fundațiunea iubiților repotași, în folosul școlărilor români sărăciți. Achițându această sumă arătată, că în adăugată la susnumita fundațiune. Brașov, 28 Noemvrie 1894. Comitetul parohial român gr. or. din Cetatea Brașovului.

—o—
Academia ortodoxă din Cernăuți în ședința sa generală din 29 Noemvrie 1894, a constituit pe anul administrativ 1895 următorul mod: Președintele: Ilie Verșinski; Secretarul I. Ambrosie Popovici; Secretarul II. George Agapi. Secția literară: Președ. secț. și vicepr. I. Lazăr Gerșinski; Adlatul I și bibliot. Vasile Țilișinski; Adlatul II și control. Anton Toșinski. Secția musicală: Președ. secț. și vicepr. II Vasile Velehorskii; Adlatul I și secretar Leon Abageriu; Adlatul II și secretar Dionisie Ursuleac. Comisia redacțională: Ion Tonigariu, Cornel Barbieru și Ipolitu Gallin.

—o—
Analfabeții în armata franceză. Foile de instrucțiuni obligatorii gratuite în armata, procentele recruților, ce intră în armată, cari nu știu scrie și citi, sunt în procent de 443,000. Dintre aceștia, cari în anul trecut au luat parte la sortire, 22,000 n-au știut nici scrie, nici citi, 6000 au știut să scrie, 55,000 cunoșeau numai alfabetul. Aceste date sunt scoase din statistica publicată de ministerul de război francez.

—o—
Concertul. Reuniunea de binefacere organizată din locu va aranja Sâmbătă seara un concert în sala otelului „Nr. 1“, al cărui venit e destinat pentru pomul de toamnă al copiilor săraci. Inceputul la ora 7^{1/2}. Intrarea: 1 fl., apoi 80 și 50 cr., apoi 60 cr. Va concerta: muzica militară, muzica de dame, d-rele Ella Heshaimer, Kugler și Ida Hiemesch etc.

Starea învățământului secundar.

În 8 Decemvrie a apărut a doua parte a raportului ministerial asupra stărei învățământului secundar din întreaga țară. Raportul spune, că articolul de lege privind învățarea facultativă a limbii române, s'a aplicat pe deplin în anul 1894.

Privitor la numărul elevilor din școlile secundare este de însemnătate faptul, că numărul acesta crește într-una, și se sporește foarte tare. În 1867 numărul tuturor elevilor din școlile secundare era de 36,569, în 1894 însă de 51,228; numărul e deci de 14,659. Din 1890 acest număr crește în fiecare an cu 2000.

În Transilvania și Ungaria sunt 186 școli medii, dintre cari 153 gimnasilor și 33 școli normale. Totu la 1520 chilometri pătrați și la 2,250 locuitori se vine o școală medie. Comparativ cu raporturile din străinătate, în Transilvania este un spor relativ îmbucurător. În școlile medii cu limba de propunere română sunt 165, și 19 cu limba de propunere maghiară. Studenții de gimnaziu sunt 41,873, de reale 9355.

Se constată apoi numărul din ce în ce crescând al școlărilor în diferitele țări, cari trec peste 60. În privința limbii materne 35,404 au fost maghiari, și 46,980 cunosc limba maghiară 46,980. În

privința limbii materne au fost 21,024 rom. cat., 2503 greco-orientali, 4872 greco-catolici, 2503 greco-orientali, 4872 aug. ev., 6766 ev. ref., 366 unitari, 10,147 israeliți; așa că totu la 100,000 locuitori romano-catolici se vin 290 elevi, la 100,000 aug. ev. 412, la 100,000 israeliți 1433. Cu privire la progresul studenților și la rezultatul examenelor de maturitate raporturile sunt normale și puțin s'au schimbat în anii din urmă.

Avea școlărilor atinge cifra de 28 milioane; cheltuelile sunt de 6 milioane.

Raportul spune apoi cu oarecare emfază, că statul a dat pentru școlile confesionale 302,000 fl., și ajutoarele, ce le dă anual atingă cifra de 183,458 fl. Pute să fie adevărat. Se poate, că statul să fi dat ajutoare la gimnasilor confesionale nemănești, noi însă nu știm, să fi dat măcar o para chioră gimnasilor confesionale românești. Din potrivă inspectorii și directorii supremi școlari impun pe câtă numai se poate sarcini totu mai nouă, ridică felu și felu de excepțiuni contra raporturilor interne dela școlile noastre; când o cărmidă din zidirea școlară nu stă bine, ridică protestu; dacă o bancă e puțin răsă făcută gură mare etc, pe când la gimnasilor confesionale catolice ungurești închid ochii dinaintea multelor neajunsuri într'a devăru excepționabile.

Dintre universități, la cea din Buda-pesta au fost în jumătatea I a anului 1893/94 3772 ascultători, în jumătatea II 3436. Cheltuelile cu universitatea sunt de 761,358 fl. la cari statul contribuie cu 378,100 fl. Diploma de profesori au căpătat 42. La universitatea din Clușiu au fost în jumătatea I 644, în jumătatea II 580; cheltuelile 294,027 fl.

Comorile lui Iancu.

Sunt mai multe săptămâni, de când am înregistrat, după foile ungurești, nise sciri de senzații despre o mulțime de galbeni, ce s'ar fi găsit pe pământul lui Iancu. În privința acestora de deslușiri foarte importante d-lu I. Gomboșu, proprietaru în Vidra de susu, într'un raportu trimisu comitetului Asociațiunii Transilvane. Eță deslușirile date de d-lu Gomboșu:

Arendatorul averii lui Iancu, Iosifu Iancu a popii, în primăvara anului trecut, voindu să sape cu unu lucrătoru, și anume cu Alecsandru Heler din Vidra de susu, o resadniță în locul numitu „Costa morii“, a datu peste unu vasu de pleu în mărime tocmai de o fele vechiă — plină cu galbeni. Lucrătorul amintitu, omu în etate de 70 ani, vedendu vasul, l'a ridicatu de grabă și a luat'o la fugă cătră casă. Când trecea însă peste iazul dela mără, locuitorul de aci Constantin Popu, Iosifu Iancu a popii și alții l'au prinsu și trântitu la pământu, apoi au luat vasul dela densulu, din care de altcum s'a fostu versatu o parte de galbeni. Din galbenii versați, partea cea mai mare a rămasu la Iosifu Iancu și alții Ianculești, și vasul cu galbenii cei mai mulți la Constantin Popu. La punctulu acesta am de-a aminti încă, că la cererea lui Alecsandru Heler a aflătorului banilor, antistia comunală și gendarmii, au adunatu dela diferite persoane cam peste 30 bucăți galbeni imperiali, cari la timpul său au fostu predați judecătoriei din Câmpeni. Din ziua, în care s'a aflatu acestă primă comără, în continu, aproape în fiecare noapte, a făcutu și unu și altul săpături, și înainte de acestă cu vre-o câteva săptămâni, locuitorul de aci George Heler și soția lui Ana, săpându într'o noapte la rădăcina unui socu, a datu peste a doua comără. În acel locu însă a trebuit să fiă mai multe vase, care împrejurare nu numai eu, ci și alții, cari au vedutu locul, de unde s'au ridicatu vasele — o potu confirma. Săpătorii de noapte însă n'au avutu timp să caute cu deamănuntul, și potu au fostu îndestulți cu vasele, de le-au eșitu mai înainte în cale, așa că unu vasu, probabilu ală doilea său pote ală treilea, spartu în urma unei lovituri de

sapă, a fostu lăsatu acolo, care apoi dimineața s'a și aflatu prin morarul Vasilie Trifon și unele femei, cari veniseră la mără. Notariulu cercual Nicolae Candrea, trecendu din întemplantare în dimineața aceea pe lângă acel locu, a aflatu peste 30—46 oameni culegendu dintre bulgării de pământu — galbeni — și fiă-care găsise deja câte-unu său doi galbeni. Gendarmii și de astădată au întervenitu, der afară de vre-o 7 galbeni — primiți și aceia dela notariu, — n'au pututu mai mulți afla. Vasul aflatu de morariulu Vasile Trifon a fostu de aramă, fundul vasului l'am vedutu și eu, l'am și măsuratu, avea o formă ovală, lungimea 13 ctm. și lățimea 9 ctm., înălțimea vasului nu se știe. Intre galbenii aflați cu ocaziunea acestă, a trebuit să fiă, și așa este răspândită faima, că a si fostu o bucată mare de aur brutu, pe care bătrânii din satu spunu, că l'au și vedutu la tata Iancului, la Alecsandru Iancu — și fiindu că avea o formă, ce sēmănu foarte multu cu forma unui căne — poporul l'a și numitu cățelul de aur, sau după dialectulu de aci „ținculu cel de aur alu Iancului“.

E de notatu, că precum martorii oculari adevereșcu — totă comără aflată a fostu cândva proprietatea lui Alecsandru Iancu, talălu Iancului — Alecsandru Iancu neavendu încredere nici în soția lui, cu care nu trăia tocmai în relațiuni prea bune, a ascunsu acești bani în grădina lui, care pe acel timp era plină de pomi, și adă de vastată, fără nici unu pomu, ba nici nu e îngrădită. În fine densulu a uitatu locul unde îngropase banii, cari de altcum numai cu o gliă au fostu acoperiți — și precum spune bătrânul preotu Ionu Iancu, Alecsandru Iancu suspiționa pe Alecsandru Iancu, că acesta ar fi furatu banii. Din cauza acestă Alecsandru Iancu încă prin anul 1850, rugă pe fiul său Avramu, ca să osăndescă pe Alecsandru Iancu la mără, la ce Avramu nu s'a învoitu. Martorii, cari cu urechile lor proprii au auditu tote cele amintite de mine mai susu, sunt: preotu Ioan Iancu, și fostul gardist Gavrilu Badeu, cari și aci sunt în viață.

Să revinu la obiectu. Indată după aflarea comorii a doua, care pe baza scrutațiilor și cercetărilor făcute de mine, vă potu asigura, că a ajunsu la valore de 60.000 fl. — s'au inceputu din nou săpările pe acel locu, — cu mai multă energiă, ba Iosifu Iancu arândatorul, cu lucrătorii de aci a începută a săpa ziua, și alții noptea pe locul Asociațiunii numitu „Coasta morii“. Așa s'a întemplat apoi, că venindu eu într'o noapte cu trăsura dela Câmpeni cătră casă, tocmai vis-a-vis de casa asociațiunii m'am pomenitu, că cade lângă mine o pără de vre-o câțiva chilogrami, — mergu deci în grabă, ca să mă convingu, că de unde a pututu veni pără și atunci ved, că 4 bărbați fugu de lângă o grōpă de nou săpată, dela cari apoi am și confiscat 1 sapă și 2 lopeți. De altă dată a fostu atacatu cu petri, într'o noapte totu la acel locu, locuitorul de aci Mihailu Cioflică. Tote aceste am fostu silitu a-le descoperi organelor politice, și în comună înțelegere cu protopretorul Ionu Vlasi și notarulu cercual Nicolae Candrea am stabilitu, că spre liniștirea poporului ar fi consultu, ca acolo să se facă unele săpături. Domnul protopretoru a dăsu, ca pe baza nu știu cărui articol de lege, densulu e îndreptățitu a da astfel de concesiuni numai sub condițiunea, ca drepturile proprietarului acelui pământu să nu fiă stărbite. Momentanu au și intratu două cereri la pretură pentru a dobândi concesiunea amintită. Cererea primă a făcutu Nicolae Candrea și conșoții, și cererea a doua notarulu din Câmpeni Vasilie Tomuța și conșoții. Resoluțiunea venită la Nicolae Candrea o am cetitu; prin aceea densulu a fostu îndreptățitu a scruta pe pământulu Asociațiunii anume în „Coasta morii“, der e datoru a da jumătate din obiectele de valore, ce se voru afla, Asociațiunii, — și a restitui Asociațiunii ori-ce pagubă, ce eventualu prin lucrările lor s'a face.

Spre a asigura Asociațiunea, eu am

rugatu pe d-lu protopretoru, ca să ordoneze pe timpul lucrărilor o patrolă de gendarmii, ca eventuală comără, ce s'ar afla, să nu se mai ascundă, ci partea curențată să se pōtă trimite Asociațiunii. — Gendarmii să fiă esmiși pe speșele scrutațiilor. În urma acestei rugări — în concesiunea dată s'a dăsu și aceea, că lucrările se potu începe numai după-ce gendarmii se voru fi însinuatu la mine. Așa s'a și întemplat, a venit unu patrolu de gendarmi, s'a însinuat la mine, că sunt gata a controla săpările, — s'a începutu lucrulu, care a duratu tocmai trei și jumătate zile, — pagubă nu s'a făcutu, mai multu s'au astupatu găurile făcute mai înainte și bani nu s'au aflați. După trei și jumătate zile gendarmii s'au dăsu — și de atunci nimeni nu mai lucră acolo, poporul s'a liniștitu, că alți bani nu mai sunt.

DIVERSE.

Danțulu. Originea danțului se urcă la timpurile primitive. Primele popore danțau în zilele de sărbătoare, în jurul divinităților lor. Grecii aveau danțuri sacre, profane și militare. Romanii mai întâi respinseră danțulu, ca ceva nedemn, pe urmă se deprinseră cu el până la depravațiune. În timpul împărățului Constantin se aflau în Constantinopolu trei mii de danțitori. Poporul îi iubea așa, că odată fiindu espulsați, a trebuitu numai decătu să fiă aduși înderētu. În Franța, danțulu a ajunsu la modă în evulu mediu. Sub Ludvic XIV și Ludvic XV. „menuetulu“ fu în mare cinste; apoi fu înlocuitu cu „gavota“, care avu mare succesu în 1789 și 1790, și dispăru apoi sub imperiu. Originalu din Anglia „cadrilulu“ a fostu introdus în Franța de cătră Trenitz, de aceea și purtat mai întâi numele de trenis. „Valsulu“ nu-i de origină germană, cum se crede mai în genere: în Provence au valsuitu oamenii mai întâi, și danțulu acesta se numea atunci „volte“. Germanii l'au adoptat mai apoi ca danțu naționalu și l'au numitu „valzer“. „Galopulu“ e ungureșcu; „redowa“ și „mazurca“ sunt danțuri polonese. „Polka“ datăz dela 1345 și a fostu adusă în Franța de o suedesă. „Baletulu“, a fostu introdus în Franța de Caterina Medicis. Ludovic XIV, nebu după acestu danțu, figură în multe baleturi, organizate de Moliere. Prima metodă pentru a învăța danțulu, apără în orașulu Langres din Franța în 1563. Autorulu e unu călugăru, anume Johan Tabouret.

Definițiune potrivită. Ionuță: „Tată dragă, ce este unu chelneru superioru?“

Tatălu: „Ei, dragulu meu, acela care foarte adeseori face socotela fără de birtașu“.

Literatură.

„Calendarulu Plugarulu“ pentru an. 1895, apărutu în editura tipografiei A. Mureșianu din Brașov, este mai mare, mai bogat în cuprinsu, tipăritu pe hârtia mai fină și în tote privințele mai prezentabilu ca cele din anii de mai înainte. În asemănare cu mărimea, e cel mai eficient între călindarele apărute până acum. Costă numai 25 cr., trimisu cu posta 30 cr. De vândare în Brașov: la tipografia A. Mureșianu și la librăria N. Ciurecu; în Gherla (Szamosújvár): la tipografia „Aurora“ A. Todoranu.

Compasu românesc, anuaru financiaru de Petra-Petrescu, anul II, conține: Date istorice asupra institutelor române de bani; numele inițiatorilor, ale membrilor din direcțiune și ale funcționarilor instrucțiune practică despre polițe cu formulare și legea cambială. De vândare la autoru în Brașov cu Coroane 1.20, sau Lei 1.50.

Proprietaru: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactoru responsabilu: **Gregoriu Maioră.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 10 Decembrie 1894.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Renta ung. de aur, Bonuri rurale) and Price/Value.

Cursul pieței Brașov.

Din 11 Decembrie 1894.

Table with 4 columns: Item description, Buy price (Cump.), Sell price (Vend.), and another value.

Numere singuratică din „Gazeta Transilvaniei” à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciurcu și în tutungeria I. Gross.

Nr. 7456—1894.

PUBLICAȚIUNE.

De ore-ce în fiă-care an se imparte între soldați cu serviciul militar prestat la armata permanentă seu honvedei o parte din venitul fundației „principelui Schwarzenberg-Grüner”, de aceea se provoacă toți acei soldați cu serviciul militar prestat, dela sergenți-majori în jos, cari sunt născuți în comitatul Brașov seu aparțin acestui comitat și cari au dreptul de a fi împărtașiți din această fundație, de ași

ăsterne subscrișului capitanatului pețițiunile de ajutorare până în 15 Decembrie a. c., cu atât mai mult, de ore-ce pețițiunile așternute după acest terminu se vor respinge.

Brașov, 22 Noembrie 1894.

561,2-3. Căpitănatul orașenesc.

Picăturile de stomach

Maria-Mzeller

carî au efectul escelent în contra tuturor bôtelor de stomach, sunt un medicament neapărat de lipsă pentru ori-ce casă, la lipsă de apetit, slăbiciunea stomachului, respirația cu mirosu greu, venter, răgăelă, colică, cataru de stomach, flegmă, gâlbinare, grătă și vomare, constipația, și la durere de cap, încărcarea stomachului cu mănăcări și bături, limbrici, suferințe de splină, ficat și hemoroide ca mijlocu aprobat și sigur de vindecare.

La bôtele indicate s'a constatat picăturile Mariazeller ca cel mai bun leac, care confirmă sute de testimonii. Prețulu unei sticle cu prescrierea de întrebunțare 40 cr. Sticla îndoită de mare 70 cr. Expediția centrală prin farmacistul CARL BRADY, Krensier (Moravia).

Picături veritabile sunt numai acelea, pe a caror embalgare este lipită o fâșă verde cu cuvintele: „Bezeugt die Echtheit” cu subscrierea mea.

Picăturile Mariazeller veritabile se află: Brașov: farmaciile Iul. Hornung, F. Jekelius W-we, Franz Kellenen, Ed. Kugler la Hygiea, Vict. Roth, H. G. Obert. Hosszufalu: farmacia: Gustav Jekelius.

Advertisement for 'FILIALA' fabricii de împletituri și tricotage (M. Vogelsang) Strada Porții Nr. 21. Includes text about favorable conditions and product quality.

Advertisement for 'Marea Descoperire a Veacului ELIXIRUL GODINEAU' featuring text about its benefits for various ailments and where to purchase it.

Advertisement titled 'AVISU!' regarding subscription rates and terms for 'Gazeta Transilvaniei'.

Table titled 'Budapesta-Arad-Teiuș' showing train schedules with columns for train type, departure/arrival times, and destinations.

Table titled 'Budapesta, gara de vest-Rușava-Vêrcerova' showing train schedules with columns for train type, departure/arrival times, and destinations.

Table titled 'Brașov-Chezd-Oșorhei' showing train schedules with columns for train type, departure/arrival times, and destinations.

Table titled 'Simeria (Piski)-Petroșeni-Lupeni' showing train schedules with columns for train type, departure/arrival times, and destinations.

Nota: Orelle însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate îndreapta de jos în sus. Numerii în cuadrati cu linii mai însemnăză orelle de nôpte.